

# Belovar-Kőrös vármegye



*Belovar-Kőrös Szlavónia egyik vármegyéje volt, így a történelmi Magyarországhoz tartozott, lényegében a honfoglalás óta. Később a törökök többször elpusztították, elűzésük után a Határ-őrvidék része lett. A Fiuméért folyt magyar-horvát alku eredményeként a három szlavón megye 1871-ben Horvátországhoz került.*

Belovar-Kőrös megye Horvát-Szlavónország megyéje északról Varasd, Somogy, keletről Verőce és Pozsega, délről Pozsega és Zágráb, nyugatról pedig Zágráb és Varasd megye által határolva. Területe 5047 km<sup>2</sup>. Alapvetően dombos területének legmagasabb pontja a 643 méter magas Kálnik-hegység.

Évi középhőmérséklete 10,4 °C, júliusban 21 °C, januárban pedig -1,6 °C; a csapadék évi átlaga Kőrösben 842, Belováron 862 milliméter. Területe termékeny, völgyeit dús szántóföldek borítják, dombjain jó minőségű bort lehet termelni, hegységei pedig a fakitermelés számára adnak bőséges nyersanyagot. Termőterülete a XIX-XX. század fordulóján 483 482 hektárt tett ki, amiből a legnagyobb

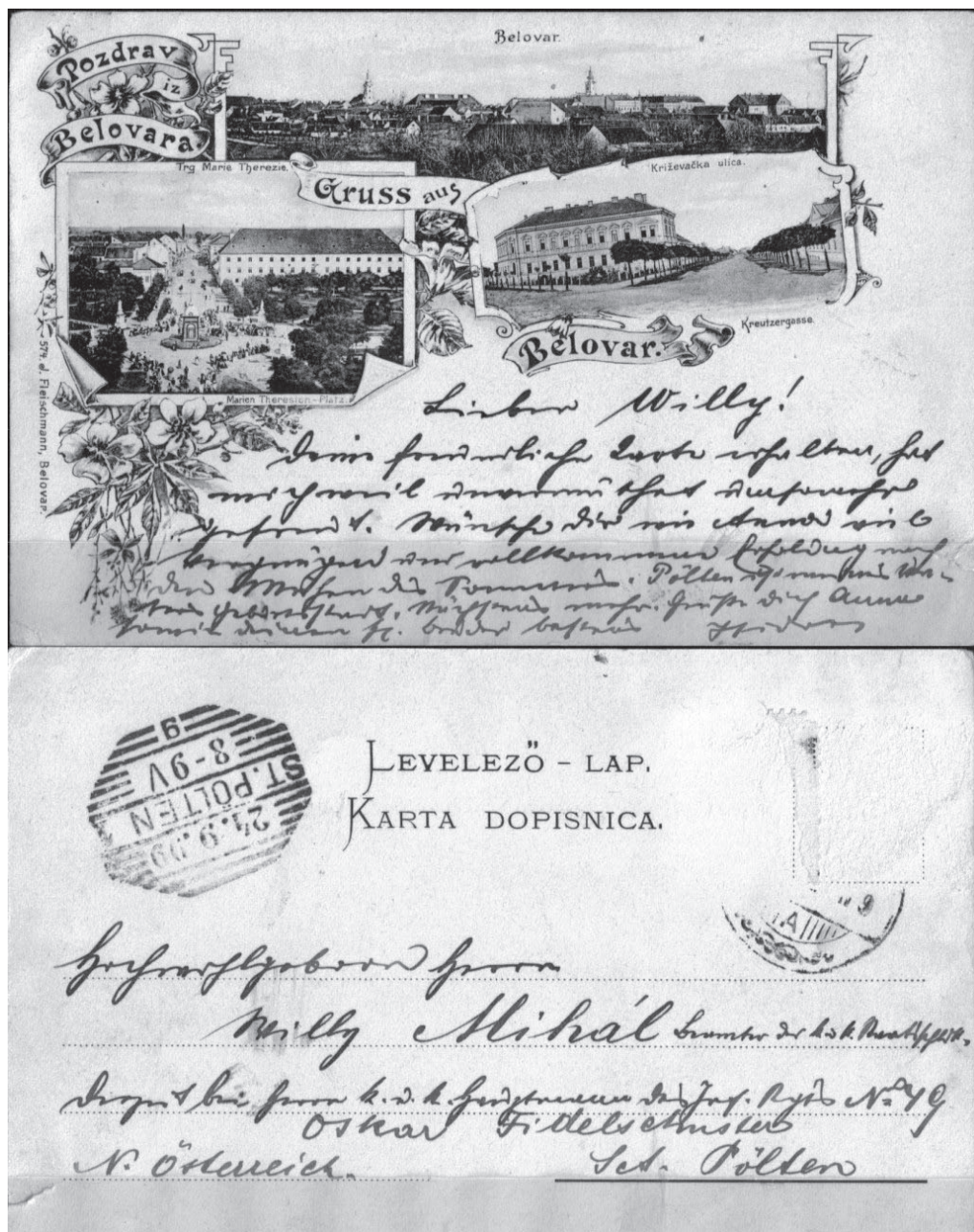
*Belovar vasútállomása napjainkban. A MÁV mellékvonali épülettervének egy olyan sajátos átdolgozása, amelynél négy emeletes oromzatot helyeztek egymás mellé. Mellette a MÁV 375,912-es Brotán-kazános, szertartályos gőzmozdonyja, amely csak 1918-ban készült el, és szinte azonnal a délszláv államhoz került. Utolsó (horvátországi) pályaszámja 51-060 volt. ❖ A cikk képei az internetről származnak*

részt a 190508 hektárnyi szántóföld tett ki. Ezenkívül 5660 hektár kert, 63314 hektár rét és 27616 hektár legelőt találhattunk Belovar-Kőrösben. Mezőgazdaságának legfontosabb terméke volt a gabonaneműk között a kukorica, amit mennyiség tekintetében a rozs követett, míg harmadik helyen a búza állt. Jelentős



*Belovar-Kőrös vármegye a térképen*





A Belováról 1899. szeptember 24-én Sankt-Pöltenbe küldött képeslap őrzi a megyeszékhely bekeidőkbeli képét

város, és ezzel szemben 601 falu és 155 házcsoport adta a lakott helyeket. Ezeket közigazgatásilag hét járásba és négy szabad királyi városba osztották. A megye székhelye Belovár volt 3801 főnyi – zömében horvát – lakossággal.

A megye történetében először említhetőek a VI. század végén betelepült avarok, akiket nemsokára délszláv népcsoportok követtek. Az avar fennhatóság a frank előrenyomulás következményeképpen ért véget. A frank uralom

alatt a friauli grófság alá tartozott a terület. A frank fennhatóság alól a IX. században szabadultak fel. A magyar korona fennhatósága alá pedig 1091-ben került, midőn az önálló horvát államot I. László, a rend helyreállítás ürügyén meghódította. Majd Könyves Kálmán király alatt kötött egyezmény biztosította a magyar–horvát perszonáluniót. Körös 1257-ben szabad királyi városi rangot kapott, mely kiváltságokat majd IV. Béla és II. Rudolf királyok is megerősítettek. 1299-ben Körösön tartották az első horvát országgyűlést. A török hadak a megyét többször feldúlták, ennek pedig elnéptelenedés lett a következménye. A terület 1746-ban horvát-szlávon határőrvidék részévé vált, Szentgyörgyön és Körösön pedig határőrezredparancsnokságot állítottak fel. 1871-ben megszűnt határőrvidék, s a területet Belovár megye néven szervezték újjá, mely Horvátország része lett, majd 1883-ban a szintén újonnan szervezett Körös megyével egyesülve nyerte el végső formáját. A honvédség megszervezésével a megye a zágrábi horvát-szlóven honvédkerületbe került, s területén alakították meg a

84. honvédszászlóaljat Belovár székhellyel. A megye ugyanakkor az osztrák–magyar közös hadsereg XIII. hadtest hadkiegészítési körzete is volt. Belovár–Körös 1920-ban Jugoszláviához került, majd a független Horvátország megalakulásával (1991) pedig a horvát szuverenitás érvényesül Belovár–Körösben.

Megeye a híres fiai között tartjuk számon többek között Vitéz János esztergomi érseket, aki Szrednyán született. Ugyancsak a megyében, Nagygyordonyán (Veliki Grđevac) látta meg a napvilágot az 1848-49-es szabadságharc tábornoka, az aradi vértanú Knezić Károly.

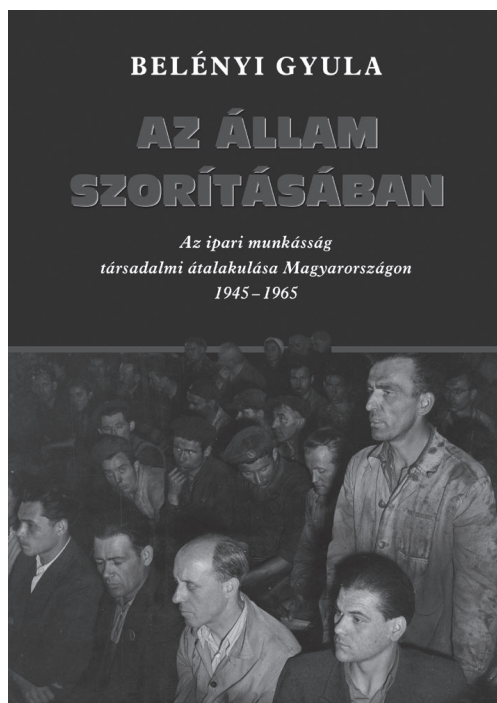
KISS GÁBOR FERENC

#### FELHASZNÁLT IRODALOM

*Ezer év törvényei.* <http://www.1000ev.hu/index.php>.  
*A történelmi Magyarország atlasza és adattára.* Pécs, 2001, Talma Kiadó.

*Belovár–Körös vármegye.* <http://lexikon.katolikus.hu>  
*Magyar Életrajzi Lexikon.* Főszerk.: Kenyeres Ágnes.  
Arcanum DVD Könyvtár 2.

*Pallas Nagylexikona.* <http://www.mek.iif.hu/porta/szint/egyeb/lexikon/pallas/html>



BELÉNYI GYULA  
**AZ ÁLLAMI  
SZORÍTÁSÁBAN**

*Az ipari munkásság  
társadalmi átalakulása Magyarországon  
1945–1965*

**MEGRENDELHETŐ:**  
**TERJESZTES@BELVEDERE.MERIDIONALE.HU**  
**A KIADÓ TOVÁBBI KÖTETEI:**  
**WWW.BELVEDERE.MERIDIONALE.HU/**  
**KOTETEK/**